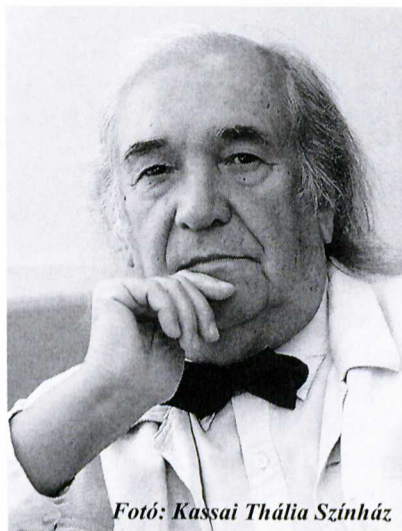

Évfordulók ürügyén

Beszélgetés Beke Sándor aranyokleveles színházi rendezővel

Beke Sándor hatvan éve van a pályán, ötven éve kapta rendezői diplomáját. Színházalapító, a felvidéki magyar színházak mellett magyarországi teátrumokban is rendezett. Mindezekhez kötődő emlékeiről mesélt.

A budapesti Színművészeti Egyetemen nemrég kaptál aranyoklevelet. Az oklevélben ez áll: „Ötven éven át kifejtett értékes szakmai tevékenységét elismerjük. Ennek bizonyosságául állítottuk ki ezt az aranyoklevelet...”. Mit jelent ez számodra?

Fotó: Kassai Thália Színház

Beke Sándor, rendező

Nagy megtiszteltetés, hogy azok között lehetek, akik ötven évvel ezelőtt végeztek a budapesti színművészeti főiskolán rendezőként. És büszkeséggel tölt el, hogy talán az első felvidéki vagyok, aki Budapesten aranydiplomát kapott.

Ez a főiskola elvégzése utáni ötvenéves munkád elismerése. Kérlek, beszélj a pályádról!

Kezdjük azzal, hogy a főiskolán az osztálynak, ha úgy tetszik, fenegyereke voltam. És hát sikert sikerre tudtam halmozni. Mint utólag kiderült, a véletlenek nagyon segítettek ebben. Ezek a véletlenek hozták számomra azt a lendületet, hogy Kassán színházat tudtam alapítani. Először is a főiskolán megrendezhettem O'Neill Jones császárat az akkori legkitűnőbb pesti

színészekkel, a legkitűnőbb pesti koreográfussal, Szigeti Karcsival. Majd utána a diplomarendezésem Komáromban, a *Romeo és Júlia*, amiről már a Felvidéken többet tudnak. Ez adta nekem azt a lendületet, aminek köszönhetően a szakmában teljes sebességgel el tudtam indulni.

A 2018-as és 2019-es év, ez a két évad nagyon sok évfordulóhoz kapcsolódik. Az egyik, hogy 1958-ban a komáromi színház színésze lettél. Hogyan kerültél közel a színészethez?

Ebbe belegondolni is szédítő, hogy hatvan éve vagyok a pályán. Bonyolult. Az embernek valahol a lelke mélyén létezik valamilyen vágy, amit az események segítenek előcsalogatni. Ez nálam úgy történt, hogy Szabó Sándor épp akkor emigrált, és szülőfalumban megállt egy önálló műsorral. Többek között Cyrano orrmonológját mondta el, és ez annyira megérintett, hogy azt éreztem, valami ilyesfélét szeretnék én is az életemben véghez vinni.

Hatvan éve kötödsz a színházhoz, de rendezői diplomát ötven évvel ezelőtt kaptál. Az ötven év alatt 119 darabot állítottál színpadra. Tudom, hogy ez nagyon nehéz kérdés: azt szeretném megtudni, hogy melyek azok a rendezéseid, amelyek a legközelebb állnak a szívedhez, illetve amelyekről úgy érzed, mérföldkövet jelentenek rendezői pályádon?

Mondhatnám azt, hogy a legelső és a legutolsó, és a köztesek közül kiemelnék sokat. Lenkey tábornokról rendeztem egy dara-

bot Egerben. Ez az utolsó, nagyon nagy sikere van. És a legelső, a Jones császár, amelyről már volt szó. Megkísérlem sorba venni őket. Kihagyhatatlan a *Romeo és Júlia*, az *Isten, császár, paraszt* Komáromban. A kassai rendezéseim közül a *Két úr szolgálja*, Ibsen *Kísértetekje*, a *Csongor és Tünde*, az *Énekes madár*, Sarkadi *Elveszett paradicsoma*... Többet nem is merek felsorolni, mert nagyon hosszú lenne a lista.

Miskolci éveimből szeretnék kettőt kiemelni: a *Monna Vannát* és a *Lorenzacciót*, kecskeméti rendezéseim közül szintén kettőt említek: a *Káin és Ábelt* és *A félkegyelműt*. Szinte nem merem sorolni, inkább a kassai rendezéseimre koncentrálok: emlékezetes Gál Sándor a *Pokol kapujában* című darabja, de mondhatnám Ratkó József drámáját, a *Segítsd a királyt*. Nagy sikernek tekintem a *Vágy villamosát*, *Az esőcsinálót*, aztán Márai műveit: *A gyertyák csonkig égnek*, *A kassai polgárok*.

Fontosnak tartom Komáromban a Klapka rendezésem, *Az ember tragédiáját*, a *Fehér házasságot*. A *Godot-ra várva* kihagyhatatlan. Mondhatnám a *Mohácsot*, amely szintén óriási siker volt Komáromban.

A sikereim közül említem még a *Magyar Elektrát*, amit Marosvásárhelyen, vagy Örkény István *Macskajátékát* Jaltán, a *Tótékat* Jászvárosban, Iasiban rendeztem, bár ezek tulajdonképpen csak az emlékeimben vannak.

Ötven év rendezői pálya. Igaz, hogy ez az ötven év nem megszakítás nélkül telt a Felvidéken, voltak benne kényszerű

szünetek, Miskolc, Kecskemét, Budapest és végül Eger, ahol kötöttél. Ám sohase lettél hűtlen a Felvidékhez, a felvidéki magyar színházhoz. Akárhon élteél, dolgoztál, rendeztél, vissza-visszatértél. És nemcsak te tértél vissza, felvidéki színészeket is foglalkoztattál, például az egri

Ám ahol az ember dolgozni kezd, például Komárom, de leginkább Kassa, oda a szíve visszahúzza.

Tekintettel arra, hogy ez a 2018-as, 2019-es két év nemcsak a te személyes évfordulód, nemcsak a te színészi, rendezői pályádnak a kerek évfordulója, hanem 2019-ben még egy fontos

Carlo Goldoni: *A két úr szolgálja* (Thália Színház, Kassa 1969)

színházban. Miből táplálkozik ez az elszakíthatatlan kötődés a Felvidékhez?

Furcsa választ adok: az én agyamban soha nem léteztek határok... Igaz, amikor a határhoz értem, tudtam, hogy van határőr, át kell menni a határon. Soha nem tudtam úgy rangsorolni, hogy ez most éppen a Felvidék, vagy Eger, Kecskemét, vagy Budapest.

hozzád kötődő évfordulót ünneplünk, és ez a kassai Thália alapítása. Mi vitt rá, hogy Kassán magyar színházat kell alapítani, ezt te felvállald, és minden nehézség ellenére meg is valósítsd?

Nem tudok rá válaszolni, mert erre egy nagyon patetikus választ lehetne adni. De a valóság az, hogy például egy alkotó, egy festő

egy padlást akar besütő napfényrel, hogy festeni tudjon, egy rendező pedig egy alkotói műhelyt, egy csapatot akar, hogy ki tudja magát fejezni, létre tudja hozni, amit elképzelt. Miért pont Kassa? Számomra két olyan város volt a Felvidéken: Pozsony és Kassa, ahol úgy éreztem, a színházi múltnak olyan gyökerei vannak, amit érdemes feléleszteni. És Kassán sikerült, létrejött a Thália. Ez valami furcsa akarat, elszántság. Talán az, hogy nagyon szerettem, és a mai napig is szeretem a felvidéki ember habitusát, és azon tudtam leginkább a rendezéseimet megszólaltatni.

Úgy érzem, most egy jelentős évfordulóhoz, jelentős mérföldkőhöz értünk, de ez még semmi esetre sem a befejezése ennek a pályának. Egy kis kitekintést szeretnék kérni a következőkre.

Ez a kitekintés Márai továbbvitele. Az ötvenéves kassai Tháliában a Kalandot szándékozom megrendezni. Nagyon szeretném megélni, hiszen mikor a kassai Thália alapításának ötvenedik évfordulóját ünnepeljük, az egybeesik az én nyolcvanadik születésnapommal is. És ha ez sikerül, akkor megpróbálok még újra álmodni valamit.

Pásztor András

Olvassa a Kassai Figyelő-t

Megvásárolható a magyar könyvesboltok hálózatában, a királyhelmeci könyvesboltban, Rimaszombatban a Tompa Mihály könyvesboltban, Kassán az új magyar könyvesboltban, a Fő utca 21. szám alatt (Halmi udvar), valamint a Fő utca 92. szám alatti Tabak-Tlač újságárusnál, az Optima áruház Panta Rhei könyvesboltjában, a Fő utca 72. szám alatti Panta Rhei könyvpalotában, a kassai Aupark Panta Rhei könyvesboltjában, a Városi információs központban, a Fő utca 32. szám alatt, Rozsnyón a Csemadok-ház magyar könyvesboltjában, valamint Komáromban a Jókai utcai Magyar könyvesboltban.